

לחקוק בנפשנו א מדת התמימות, עד שיהפך חלק מאתנו וממהותנו!!!

« מצות התמימות

כתוב בפרשתנו תמים תהיה עם ה' אלהיך (דברים יח, ג), וכתב רש"י וז"ל: "התהלך עמו בתמימות, ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו", עכ"ל.

המהר"ל (בגור אריה) מבאר את דברי רש"י הק' בזה"ל: "דבר זה (שכתוצאה מהתמימות תהיה עמו ולחלקו) הוציא מדכתיב 'עם ה' אלקיך', דלא הוה ליה למכתב רק 'תמים תהיה', כדכתיב וַיִּעֲקֹב אִישׁ תָּם (בראשית כה, כז), ומאי תמים תהיה 'עם ה' אלקיך', אלא פירושו, שאז תהיה עם הקב"ה ולחלקו. ואף על גב ד'עם ה' אלקיך' פירושו התהלך עמו בתמימות, מכל מקום כיון דלא הוה צריך למיכתב רק 'תמים תהיה' הוה כאילו נכתב עם ה' אלקיך שני פעמים, תמים תהיה עם ה' אלקיך, ואתה מקבל כל דבריו בתמימות, ראוי אתה שתהיה עמו ולחלקו. ומה שלא פירש 'תמים תהיה' בפני עצמו שיהיה תמים ואז יהיה לחלקו, זה היה מקרא חסר, כאשר נשאר 'עם ה' אלהיך' בפני עצמו, אבל השתא פירושו תמים עם ה' אלהיך, ואז תהיה עם ה' אלהיך", עכ"ד הק'.

הרי קמון, שעל פי דברי תורת אלקינו, חז"ל הקדושים, ומפרשי דבריהם הראשונים ואחרונים ז"ל, גדר מצות תמים תהיה, הוא שנתלה כל אמונתנו וביטחוננו בכל העניינים ובכל חסרונותינו וצרכינו אך בו יתברך לבדו, שבידו הכל, ואפילו לשנות המזלות. ושכפי התקרבותנו אליו כן יטיב לנו למלאות משאלות לבנו לטובה, ושאסור לנו לדרוש עתידות בשום אופן, ואפילו באופנים שלא נאסרו על פי התורה, ואם נדרוש ונשאל נמצינו ח"ו מבטלים מצוה יקרה זו שהיא פינת הדת כולו, שנאמר בפרשתנו שבזכות שנבדל עצמנו מדברים ודרכים אלו נזכה לירש את הארץ, ונזכה ליחד עצמנו בו יתברך להיות לו לעם סגולה, ולכן הייתה זו ראשית ציוויו לאברהם אבינו בכניסתו לברית עמו, שיהיה תמים עמו.

פסוקים רבים נאמרו במעלת מידת התמימות. ובספר משלי נאמר טוב רש הולך בְּתָמוֹ, מֵעֲקֹשׁ דְּרָכִים וְהוּא עֲשִׁיר (משלי כח, ו), ופרש"י "טוב רש: אף עני שבתורה. והולך בתמו: במעשים טובים". כלומר, טוב אדם אפילו שהוא עני בתורה אולם הוא תמים, מאשר עקש, אפילו שהוא עשיר בתורה, כלומר, שמעלת התמימות היא מעלה עליונה העולה על הכל.

ואף מצינו בספר חרדים (פ"ט מ"ע התלויות בלב) שמנע את מדת התמימות למ"ע דאורייתא מהאי קרא, וז"ל "ומעלת שלמות הבטחון בו יתברך וכו' שנאמר תמים תהיה עם ה' אלקיך" עכ"ל.

« איך שייך לצוות על מצות המימות לאנשים חכמים ונבונים!?

והק' הדרש מרדכי בזה"ל: "ובאמת ענין זה היה קשה בעיני להבין את מדת התמימות, שלכאור' נראית מתאימה לקטני השכל, אך מי שהוא חריף בשכלו כיצד יהיה תמים".

ומבאר, דהנה מצינו שדוד המלך אמר פעמיים אותה שירה, רק עם שינויים רבים ביניהם, והוא בשמואל ב' פרק כב, ובתהלים פרק יח. ואחד

השינויים היא, דבספר שמואל (ש"ב כב, כד), כתוב וְאֵהִי תָּמִים לוֹ וְאֶשְׁתַּמְרָה מְעוֹנִי, ובתהלים נאמר (יח, כד) וְאֵהִי תָּמִים עִמּוֹ וְאֶשְׁתַּמְרָה מְעוֹנִי.

ומבאר בזה ע"פ דברי המלבי"ם (תהלים שם) שכ' בזה"ל: "ואהי אומר, אם אוסיף אומץ והגעתי למדרגה יותר גדולה עד שאהי תמים עמו, וגדר מדרגת תמים, הוא שאין בכחות גופו ושכלו התנגדות כלל אל מצות ה', כי נתהפך טבע גופו ושכלו אל טבע הקדושה והטהרה עד שאינו חוקר כלל ואין אצלו שום נטיה ושום פניה בעבודת ה', עד שאשתמר מעוני, שאהיה נשמר מעון ממילא, ואהיה נשמר מן העון עצמו, כי תאות גופו ותכונותיו הם בעצמם שומרים אותו שלא יתאוה לעון כלל". עכ"ל המלבי"ם.

ועפי"ז מבאר, שיש שני מדרגות בתמימות, האחת היא זו הכתיבה בספר שמואל 'ואהי תמים לו', כלומר שהאדם מתאמץ וטורח להגיע למידת התמימות, הוא עובד על עצמו ועל מידותיו ואמונתו להיות תמים לה', אולם כאשר אדם עולה במדרגת התמימות, הוא מגיע לדרגה שהתמימות נהפך לחלק ממציות טבעו, ואין צריך אפ"י להתאמץ, אלא בטחונו כ"כ חזק בהקב"ה עד שאינו חוקר כלל, ואין לו שום פניה בעבודת ה', וזהו 'תמים עמו' היינו יחד עם בורא עולם, כלומר בורא עולם נותן לו את מידת התמימות בשלימות כיון שהוא רוצה להיות תמים. ע"כ.

« מהות מצות התמימות

ומצינו איך הפליגו הקדמונים בכתבם בענין איך צריך להיראות דרגת התמימות של האדם, וכמ"ש באור החיים הק' (כאן) בזה"ל: "פירוש לפי שצוה עליו סמוך, לבל יעונן ויכשף ולבל ישאל באוב וכו', אמר תמים וכו' פירוש כלומר טעם כל הדברים הוא לדעת העתידות ולהתנהג על אשר יורו, ולתקן החסרון כאשר יוכל עשות, אם תהיה עם ה', תמים תהיה, לא יחסר לך דבר, ואין מה שיגיד המזל עליך תתקיים לרעה, וזה לך האות, אברהם שהתהלך לפני ה', הגם שהראה המזל עליו שלא יוליד, נתהפך וילד (שבת קנ"ו), וכפי זה תיבת 'תהיה' נמשכת למעלה ולמטה על זה הדרך 'תמים תהיה אם' 'תהיה עם ה'', או על זה הדרך 'תמים תהיה כשאתה עם אלהיך', עכ"ל.

ובאותו דרך כתב גם הספורני "תמים תהיה. שלם עמו, שגם בדרישת העתידות לא תדרוש זולתו, אבל תדרוש ע"י נביא או על ידי אורים ותומים".

וכן מצינו דברים נלהבים בדברי הרמב"ן וז"ל: "וטעם תמים תהיה עם ה' אלהיך. שנייחד לבבנו אליו לבדו, ונאמין שהוא לבדו עושה כל, והוא היודע אמיתת כל עתיד, וממנו לבדו נדרוש העתידות, מנביאיו או מאנשי חסידי, רצונו לומר אורים ותומים, ולא נדרוש מהוברי שמים ולא מזולתם, ולא נבטח שיבואו דבריהם על כל פנים, אבל אם נשמע דבר מהם נאמר הכל בידי שמים, כי הוא אלהי האלהים עליון על הכל, היכול בכל, משנה מערכות הכוכבים והמזלות כרצונו, מפר אותות בדים וקוסמים יהולל, ונאמין שכל הבאות תהיינה כפי התקרב האדם לעבודתו,

ולפיכך אחר אזהרת שאלת העתידות מקוסם ודורש בעד החיים אל המתים, אמר שתהיה תמים עם השם בכל אלה ולא תירא ממגיד עתיד, אבל מנביאו תדרוש ואליו תשמע, וזה דעת אונקלוס 'שלים' תהא בדחלתא דה' אלהך' שלא תהיה חסר ביראתו כי "תמים" הוא השלם בדבר, כמו שה תמים (שמות יב ה) שאין בו מום ושום חסרון וזו מצות עשה" עכ"ל הרמב"ן הק'.

והמהר"ל (בספרו נתיבות עולם נתיב התמימות) מגדיל להתבטא, שהתמים הוא זה שהולך בדרך הישר מעצמו, 'בלי שום התבוננות', רק הולך בדרכו בתמימות, ולא שמתבונן בשכלו לעשות הישר, שאין לתמים רק מה שנתן השם יתברך אליו, ואינו מתחכם מדעתו ואינו ברשות עצמו, רק הוא סומך על השם יתברך לבדו.

« לא להתפלל מהרמת קרני הרשעים

החפץ חיים זצ"ל (בספרו "ע"ת) פרשת ראה, כתב וז"ל: "כתוב פי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות או מופת (דברים יג, ב), ובפירש"י, ונתן אליך אות בשמים או מופת בארץ, דכתיב וכו' אעפ"כ לא תשמע לו, עכ"ל, וא"ת, מפני מה נותן לו הקב"ה ממשלה לעשות אות, כי מנסה ה' אלוקיכם אתכם."

"נראה מזה, שבעת הקב"ה רוצה לנסות את ישראל, אזי מצליח הוא בידי המורדים עד כדי כך, שעושים אותות ומופתים, ומכ"ש שמצליחים הצלחה ארצית בעניינים גשמיים וכדומה."

"והנה ידוע מן הכתובים, שקודם ביאת המשיח יבחנו ישראל מאד, ככתוב וצַרְפָּתִים כְּצַרְף אֶת הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים כְּבַחַן אֶת הַזָּהָב וגו' (זכריה יג, ט), והיינו שיבחנו אם הם דבקים באמת בה' ובתורתו, כמו שסיים שם הכתוב. ובעת שצריך לנסות את האנשים, אם יש להם אהבה אמיתית בלב ובנפש לה' ולתורתו, אז מרום ה' את העוזבים דרכו ומצליחים בכל מפעלם, לבחון את עובדי ה' אם תמימים הם עם ה' לעבדו בלב שלם למרות כל ההצלחות של שונאיהם ומחרפיהם, ואם עומדים הם בנסיון הקב"ה אוהבים ומצילים מידם, ועל עושי הרע יקוים ובערת הרע מקרבך."

"וזהו מה שאמר הנביא האחרון מלאכי אַז נִדְבְּרוּ יְרָאִי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ (מלאכי ג, טז), כלומר אז כשעושי הרשעה מצליחים, כאמרו בכתוב, גַּם נִבְּנוּ עֹשֵׂי רָשָׁעָה גַּם בְּחַנּוֹ אֱלֹקִים וַיִּמְלְטוּ (שם, טו), אזי מתכנסים יראי ה' וחושבי שמו ונדברים ביניהם שהעת היא עת הבחינה, ואין להתרעם על הצלחת הרשעים, כי מנסה ה' אותנו, אם אנו אוהבים את ה' בכל לבבנו ונפשנו, ואם רק נעמוד בנסיון אזי ישועתנו וגאולתנו קרובה."

"והדברים אומרים ביותר על הזמן הנוכחי, שאנו רואים בהצלחת רשעים להרוס את העולם כולו, בכ"ז אל נתיאש ואל יפול רוחנו בקרבנו, כי מנסה ה' אותנו אם נעמוד בברית, ואם אנו אוהבים את ה' בכל לבבנו,"

... נראה מזה,
שבעת הקב"ה רוצה
לנסות את ישראל,
אזי מצליח הוא בידי
המורדים עד כדי כך,
שעושים אותות
ומופתים, ומכ"ש
שמצליחים הצלחה
ארצית בעניינים
גשמיים וכדומה..."

עכ"ד.

צא ולמד ממה שכתוב החסיד **יעב"ץ**, כי בזמן הגזירת בספרד, היו כאלו שהשתמדו ואחרים לא השתמדו, ואלו שלא השתמדו היו בדוקא פשוטי העם שלא המירו את דתם, וז"ל: "אני מגלות ספרד, אשר גורשנו בעוונותינו הרבים, ורוב המתפארים בחכמה השתמדו ולא הלכו בגלות, רק הנשים ועמי הארץ הפשוטים מסרו נפשם, היהודים הפשוטים, שהעמידו את אמונתם בתמימות, שלא על דרך החקירה, כי אם בהכרה פשוטה ותמימה שיש לאדון לבירה, והוא הבורא והמנהיג היחיד, הם עמדו איתן על המשמר אמונתם ולא נשתמדו, עמי הארץ והנשים הספרדיות מבני עמנו, עמדו בנסיון ומסרו נפשם על קדושת שמו יתברך, אבל ההולכים על דרך החקירה והחכמה, המה הושפעו מחכמת היוונים ומחכמות זרות אחרות, וכיון שלא היו תמימים באמונתם, היו מצדדים בסברות שונות עד שנשתמדו."

ובמקום אחר כותב החסיד **יעב"ץ**, כי הנשים הספרדיות הפשוטות שהאמינו בלא חקירת, כל כך היו איתנות באמונתן, עד שהכריחו את בעליהן למסור נפשם, דווקא האמונה התמימה, היא שמרה את היהודים לבל ימעדו אשוריהם בכל המאורעות אשר תכפו עליהם.

והמהר"ל (בספרו נתיבות עולם נתיב התמימות) מגדיל להתבטא, שהתמים הוא זה שהולך בדרך הישר מעצמו, 'בלי שום התבוננות', רק הולך בדרכו בתמימות, ולא שמתבונן בשכלו לעשות הישר, שאין לתמים רק מה שנתן השם יתברך אליו, ואינו מתחכם מדעתו ואינו ברשות עצמו, רק הוא סומך על השם יתברך לבדו.

כתב רבינו בחיי (כי תועבת) בביאורו של פסוק תמים עם ה' אלקיך, שבא לומר לאדם כשתהיה תמים, אזי תהיה עם ה' אלוקיך, כדוגמת הנאמר במשה רבינו וַיְהִי שֵׁם עִם ה' (שמות לד, כח), וכאשר יזכה להיות עם ה' אזי יאיר עליו אור העליון כמו שנאמר וְנִהְיָא עִמָּה שְׂרָא (דניאל ב, כב), ולמדך הכתוב הזה על מעלת מידת התמימות ועל גודל שכרה, וכן אמר דוד המלך וַאֲנִי בְתַמִּי (תהלים כו, יא), ע"י שאתהלך בתמימות, תִּמְכַּת בִּי וְתַצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם (שם) שעל ידי התמימות עומד האדם כביכול לפניו הקב"ה לעולם.

« מצות התמימות מבדיל בין ישראל לאומות העולם

והנה כאשר מתעמקים במדה זו, אפשר להבחין שמדה זו היא השוני המהותי שמבדיל את כלל ישראל מבין אומות העולם, וזהו סגולת ישראל מכל העמים.

ובאמת גמרא מפורשת שמבין בנקודה הזאת, שהרי אי' בגמ' (פסחים ה. ה) 'האומר סלע זה לצדקה על מנת שיחיה בני, הרי זה צדיק גמור', היינו אדם שנותן סלע לצדקה, ואומר שצדקה זו תהא בעבור רפואת בני, הרי זה צדיק גמור, ומבואר בגמ' שזהו דוקא בישראל ולא בגוי, והטעם מפורש יוצאת מדברי רש"י הק', מכיון שאצל ישראל, גם אם לא תעשה בקשתו, אינו מתחרט מהצדקה, ומצדיק דין שמים עליו, משא"כ הגוי שהוא מבעט בדין שמים, ולכן אינו נותן הצדקה רק על מנת שיחיה בני, ואם לא חיה הוא מתחרט.

הרי שמהותו של ישראל הוא להיות תמים עם ה', ולהצדיק עליו את הדין, וכמו שהטביע בנו אב האומה אברהם אבינו ע"ה, שאמר לו הקב"ה כי בִּיצְחָק יִקְרָא לְךָ זָרַע (בראשית כא, יב), ולבסוף אמר לו וְהִעֲלָהוּ שֵׁם לְעֵלְהָ (בראשית כב, ב), ולא להרהר אחריו.

ועוד מצינו הרבה בחז"ל מתמימות האבות הקדושים, וזאת ירשנו מאבותינו, ועד כדי למות ולהצלב על קדושת ה' בשמחה מבלי להרהר אחריו, וכמו שאמר רבי עקיבא בשעה שהיו סורקין בשרו במסרקות של ברזל כל ימי הייתי מצפה מתי יבוא לידי ואקיימנו, למות על קידוש ה', ויצאה נשמתו בקריאת שמע שאמרה בדביקות כפי דרגתו, דהיינו לכבוש טבעיות הגוף ולשורפה עבור כבוד ה' מבלי להרהר אחריו. הימצא כזאת בגוי, אין זאת אלא מפני שזהו ההבדל המהותי בינינו לבין הגוי כפוף ומשועבד להנהגת הטבע ואילו אנו הטבע כפוף תחתנו. ור' עקיבא הגיע למדרגה הכי גדול בתמימות, היינו לחיות תמים עם הקב"ה לבטל על עצמותו ורצונותיו.

היוצא לנו מדבריהם הק', שהתמימות נובעת מהאמונה שלימה שהכל בידי שמים, וכתוצאה מכך מוטל עלינו שנייחד לבבינו אליו, וממילא ממני לבדו נדרוש או מאנשי חסידיו, וכדברי הגר"א שהמדרגה הכי גדולה היא 'עם' ה' אלקיך'.